

Les cooperatives d'ensenyament. El tercer model

Enric Pozo

Xavier Seguí

RESUM

Les cooperatives d'ensenyament són cada cop més visibles dins el món educatiu. Al mateix temps, s'observen amb més claredat les diferències amb els altres models educatius, tant del públic com del concertat. Malgrat això, la nostra voluntat és de servei públic, és a dir, obert a tota la societat i amb un tarannà democràtic. Apostam per preparar alumnes que estimin la nostra terra com a font de riquesa i de futur, tot respectant les altres cultures; defensam la nostra llengua i lluitam per la seva equiparació en igualtat de condicions amb l'altra llengua oficial, tot potenciant alhora el coneixement i l'ús d'altres llengües. Treballam, en definitiva, per una escola participativa i compromesa amb les necessitats de la societat actual.

Les cooperatives estan creixent, malgrat la greu crisi que vivim, ja que són una fórmula empresarial de creació de llocs de treballs estable i perquè el mateix treballador és soci de la seva empresa, la qual cosa constitueix un valor afegit a l'hora de dissenyar projectes innovadors i arrelats al territori.

Les cooperatives d'ensenyament entenen que el model educatiu necessita estabilitat en les seves lleis, així com el compromís de tota la societat per desenvolupar un projecte de futur en què tota la ciutadania de les Illes Balears pugui consensuar un pacte social i polític per poder aconseguir una escola d'èxit, en la qual tothom tingui cabuda i que doni resposta a les necessitats del teixit empresarial. Però, sobretot, que formi persones obertes, democràtiques, creatives i innovadores, capaces de lluitar per una societat més equitativa i sostenible.

RESUMEN

Las cooperativas de enseñanza son cada vez más visibles dentro del mundo educativo. Al mismo tiempo, se observan con más claridad las diferencias con los otros modelos educativos, tanto del público como del concertado. A pesar de ello, nuestra voluntad es de servicio público, abierto a toda la sociedad y con un talante democrático. Apostamos por preparar alumnos que amen a nuestra tierra como fuente de riqueza y de futuro, respetando las otras culturas; defendemos nuestra lengua y luchamos por su equiparación en igualdad de condiciones con la otra lengua oficial, potenciando a la vez el conocimiento y el uso de otras lenguas. Trabajamos, en definitiva, por una escuela participativa y comprometida con las necesidades de la sociedad actual.

Las cooperativas están creciendo a pesar de la grave crisis que estamos viviendo, ya que se trata de una fórmula empresarial de creación de puestos de trabajo estable y porque el trabajador es también socio de su empresa, lo que constituye un valor añadido a la hora de diseñar proyectos innovadores y arraigados en el territorio.

Las cooperativas de enseñanza entienden que el modelo educativo necesita estabilidad en sus leyes, así como el compromiso de toda la sociedad para desarrollar un proyecto de futuro, en el que todos los ciudadanos de las Illes Balears puedan consensuar un pacto social y político para poder conseguir una escuela de éxito en la que todo el mundo tenga cabida y dé respuesta a las necesidades del tejido empresarial. Pero, sobre todo, que forme personas abiertas, democráticas, creativas e innovadoras, capaces de luchar por una sociedad más equitativa y sostenible.

INTRODUCCIÓ

A l'Anuari de l'Educació de les Illes Balears publicat l'any 2008, les cooperatives d'ensenyament vàrem tenir l'oportunitat de presentar un article en el qual explicàrem els nostres trets d'identitat i la nostra realitat des dels nostres orígens fins a aquell any.

En aquesta nova edició de l'Anuari 2014 volem agrair, abans de res, la possibilitat que ens ofereix la Fundació Guillem Cifre de Colonya de poder mostrar com el nostre projecte de model educatiu s'ha consolidat de forma molt important. La nostra estructura s'ha reforçat, malgrat la crisi actual, gràcies al treball intercooperatiu. El nombre de cooperatives d'ensenyament, i per tant d'alumnes, ha augmentat de manera significativa. En definitiva, el nostre objectiu de ser més presents al món de l'ensenyament i a la pròpia societat civil per tal de poder avançar està cada any més assolit.

Volem presentar-vos la nostra evolució des de 2008 fins ara i, com no podia de ser d'una altra manera, les nostres expectatives de futur. A través d'aquestes línies intentarem deixar palesa la diferència entre l'escola pública, la privada, la concertada i d'altres organitzacions empresarials amb les cooperatives d'ensenyament, les quals ofereixen un model de gestió i d'escola que treballa per un món millor, i que contribueix així a aconseguir una societat més justa i democràtica.

Així doncs, aquest article es divideix en els següents apartats:

1. Enfortint la nostra estructura. Els grups intercooperatius: la primera clau de l'èxit
2. La formació permanent: la nostra segona gran fortalesa
3. Cada cop més presents al món de l'ensenyament i a la societat civil. Un clar objectiu de les cooperatives
4. Obrint les estructures a altres àmbits. La nostra mirada a l'exterior
5. La realitat de les nostres cooperatives d'ensenyament
6. En defensa dels nostres trets d'identitat. Apostant per un pacte per l'educació, a favor de la llengua catalana i l'aprenentatge de llengües estrangeres.
7. El nostre futur

I. ENFORTINT LA NOSTRA ESTRUCTURA. ELS GRUPS INTERCOOPERATIUS: LA PRIMERA CLAU DE L'ÈXIT

Un dels principis cooperatius aprovats pel l'ACI (Aliança Cooperativa Internacional) a Manchester (1995) és «cooperació entre cooperatives». A primera vista, quan un llegeix aquest principi, segurament, pensa en una ajuda de caire principalment econòmic. La Sectorial d'Ensenyament,

des del curs 2008-2009, va intentar que aquest principi es veiés reflectit en el dia a dia de la nostra tasca. I no només econòmicament —que ja era interessant—, sinó també amb altres criteris més acostats al món de l'ensenyament: la intercooperació a l'hora d'intercanviar experiències, informacions, coneixements, fortaleces de cada cooperativa que podien enfortir les debilitats de les altres... Així vàrem començar a crear els grups de feina intercooperatius, tot seguint el reeixit model d'INFOCOOP, que ja presentàrem en l'Anuari de 2008.

Així doncs, al llarg d'aquest anys hem dinamitzat els següents grups de feina entre els distints professionals de les nostres cooperatives associades. Abans de fer la relació hem de reconèixer que és cert que hi ha alguns que no han acabat de la manera desitjada. Problemes de coordinació horària, entre d'altres, ho han dificultat, però n'hi ha d'altres que, com veureu més endavant, han significat un èxit absolut. La clau de l'èxit ha estat, sens dubte, que els distints professionals hagin deixat de viure isolats a la seva cooperativa per passar a formar part d'un grup de treball en què tots plegats han engegat projectes tan interessants com concerts, jornades esportives, cursos de formació d'alt nivell, activitats teatrals, projectes empresarials intercooperatius de futur, etc. El sufix COOP, comú a tots els grups, ens ha permès treballar més i millor, fins al punt que el paper inicial de dinamitzador de la sectorial s'ha convertit, amb el pas dels anys, en un rol d'acompanyament, atès que aquests grups a hores d'ara treballen de forma autònoma i creen, any rere any, nous projectes. Els autors d'aquest article volem agrair des d'aquí la feina realitzada a tots els membres dels grups que a continuació es detallen, i en especial a la tasca dels seus coordinadors.

- Grup INFOCOOP
- Grup d'Educació Infantil
- Grup EFCOOP. Professionals d'Educació Física
- Grup GERENTS
- Grup MUSICOOP
- Grup Extraescolars
- Grup Direcció Pedagògica de les Cooperatives d'Ensenyament
- Grup TEATRECOOP
- Grup Cuina i menjador
- Grup SOLIDARITATCOOP

Tots aquest grups fonamenten la seva feina diària en l'intercanvi d'experiències i informacions. Tractar d'exposar-la aquí faria excessivament llarga la nostra presentació, però no podem negar que ha servit de motor propulsor de molts de cursos de formació, dels quals parlarem en el següent apartat i que han estat essencials per aconseguir que les cooperatives d'ensenyament siguin més visibles cada dia, aspecte que així mateix mostrarem en el tercer apartat.

2. LA FORMACIÓ PERMANENT: LA NOSTRA SEGONA GRAN FORTALESA

Un altre principi cooperatiu aprovat el 1995 per l'ACI (Aliança Cooperativa Internacional) a Manchester fou «Educació, formació i informació». Òbviament resulta impensable una cooperativa sense aquest principi, i menys encara una cooperativa d'ensenyament.

Si sumam a aquest principi cooperatiu que al I Congrés de Cooperatives d'Ensenyament, celebrat el 25 de gener de 2008 a Sant Honorat (Algaida), es va declarar com a tret d'identitat propi dels nostres centres:

1.1. Formació permanent

Per als centres, la formació contínua dels seus treballadors és essencial per millorar l'escola.

Es tracta de potenciar el desenvolupament professional i possibilitar que es posin en pràctica els nous coneixements i habilitats, amb el plantejament de l'escola com a organització que aprèn impulsant la recerca i la innovació educativa.

Des de sempre, la sectorial ha fomentat la formació contínua de tots els seus treballadors (socis cooperativistes i contractats), tot aprofitant les distintes plataformes formatives que estaven al nostre abast en cada moment: formació CAIB, COCETA, UECOFE i ara, darrerament, a través de la formació bonificada que gestionen les mateixes cooperatives a través de la UCTAIB.

Podem estar orgullosos de ser capdavanters en la formació permanent, la qual, sempre que és possible, està acreditada i homologada per la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats mitjançant l'Ordre, de 2 de gener de 2002, de formació permanent del professorat.

- Durant aquests darrers anys ens hem format en aspectes molts diversos, sempre amb la intenció d'estar preparats davant els distints canvis d'ordenació que s'han produït, així com en altres aspectes de la formació curricular —i a vegades no curricular i transversal—, les quals, entenem, són igualment importants per a la nostra formació i que reverteixen sens dubte en els nostres alumnes. Sense ànim d'oblidar-nos de ningú, destacariem les ponències dels següents especialistes, a la qual caldria afegir una llarga llista de companys de les pròpies cooperatives que han fet de formadors a cursos de formació:
- Antoni Zabala Vidiella, director de l'Institut de Recursos i Investigació per a la Formació de la Generalitat de Catalunya.
- Pere Alzina Seguí, mestre i llicenciat en pedagogia per la UIB i doctor en ciències de l'educació de la UIB.
- Mariona Sagarra i Tries, cantant i compositora. Ha impartit docència de tècnica vocal a professors i professionals del món del teatre i de la música.
- Georges Lafèrriere, diplomad en Art dramàtic per la Universitat de Québec, Montreal, i doctor en filosofia i ciències de l'educació per la Universitat de València.
- Javier Romero Naranjo, doctor en musicologia per la Universitat Alexander von Humboldt de Berlín (Alemanya) i professor de la Universitat d'Alacant. Creador del mètode BAPNE.

- Carme Ripoll Font, mestra i especialista en detecció de problemes de lectura i escriptura.
- Tòfol Salas Covas, osteòpata D.O. (Barcelona); diplomada en fisioteràpia (UAB), en reeducació postural global (RPG) i en dinàmica de grup, mètode Cuerpo y conciencia. Màster en sofrologia caycediana. Terapeuta gestalt.
- Mercè Traveset i Vilaginés, mestra, psicòloga i terapeuta formada en diverses disciplines: humanista, psicoanalítica, especialista en constel·lacions familiars i en pedagogia sistèmica. Psicopedagoga en un institut de secundària i formadora de l'ICE de la UAB. Coordina la formació de pedagogia sistèmica que imparteix l'Institut Gestalt de Barcelona en col·laboració amb el Cudec de Mèxic.
- Dolores Quinquer Vilamitjana, llicenciada en història moderna. Catedràtica d'institut. Actualment treballa com a professora a l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- Lluís Segarra Neira, llicenciat en ciències físiques i professor de didàctica de les matemàtiques durant quatre anys a la Universitat de Barcelona. Professor de didàctica de les matemàtiques durant tres anys a la Universitat Blanquerna. Formador de didàctica de les matemàtiques a la UAB, UB... Autor de diverses publicacions a les editorials Teide, Pirene, Text, Proa, Ceac, Barcanova, La Galera, Círculo de Lectores, Graó, Océano, Mina, entre d'altres.
- Maria Isabel Bestard Salas, diplomada en educació infantil i amb més de deu anys d'experiència amb l'equip formador. Formadora al CEP de Palma i Inca, i a centres educatius. Membre del Seminari de Matemàtiques, del Seminari de Filosofia i del Seminari de Lectura i Escriptura.
- Pilar Cuenca Jiménez, diplomada en educació infantil i amb més de deu anys d'experiència amb l'equip formador. Formadora al CEP de Palma i Inca, i a centres educatius. Membre del Seminari de Matemàtiques, del Seminari de Filosofia i Seminari de Lectura i Escriptura.
- Mona Belizan, desenvolupadora de la pedagogia Cos i Moviment a partir de la seva formació com a mestra; antropòloga, ballarina i educadora corporal del mètode Cos-Art. Dirigeix el Centre d'Estudis d'Educació Corporal a Palma (Mallorca), des d'on s'implementen programes a nivell privat i institucional aplicats a l'educació formal i social, com també en àmbits artístics, de gènere, empresarials, juvenils i de tercera edat, entre d'altres. És professora d'educació corporal per a cantants i instrumentistes al Conservatori Superior de les Illes Balears i per a actors a l'Escola del Teatre Sans.
- Teresa Bestard, pedagoga i educadora social, amb experiència en gestió, coordinació de projectes i intervenció en els àmbits socioeducatius, sociolaborals i sociosanitaris, així com en docència en orientació laboral, resolució de conflictes, animació sociocultural i intervenció socioeducativa. Formada en educació corporal en la pedagogia Cos i Moviment.
- Macarena Garesse. Postgrau en Advanced Studies in Music and Dance Education Orff-Schulwerk a l'Institut Orff de la Universitat Mozarteum, de Salzburg (Àustria).

Durant tots aquest anys, com dèiem abans, hem fet cursos de formació en àmbits molt diversos, amb l'objectiu d'esdevenir uns professionals capdavanters en el món de l'ensenyament a la nostra comunitat, d'una banda, i que la nostra formació repercutís sobre els alumnes, de l'altra. Tot seguit destacam algunes de les àrees treballades, amb la certesa que en deixam fora d'altres no per això menys importants:

- Cursos de competències bàsiques a totes les cooperatives d'ensenyament
- Cursos de filosofia 3-18
- Cursos de noves tecnologies: moodle, implantació, TIC, Xarxipèlag, Gestib, wiipissares...
- Cursos de relaxació i control d'estrès
- Cursos de tècnica vocal
- Formació en teràpies alternatives. Quan l'artista pedagog entra dins l'aula... és màgic.
- Cursos de lectura i escriptura
- Cursos de formació de matemàtiques
- Competències bàsiques i gestió d'emocions
- Curs de pedagogia musical
- Curs de percussió corporal. Mètode BAPNE
- Curs d'introducció a la psicologia sistèmica
- Curs Cos ART
- Curs Més que música. Models didàctics per treballar amb conjunt instrumental Orff.

3. CADA COP MÉS PRESENTS AL MÓN DE L'ENSENYAMENT I A LA SOCIETAT CIVIL. UN CLAR OBJECTIU DE LES COOPERATIVES

Fer-nos cada cop més visibles dins el món de l'ensenyament; aconseguir marcar una clara diferència entre nosaltres i les altres escoles concertades; assumir la nostra voluntat de ser centres educatius amb una clara voluntat de servei públic, però diferenciats de l'escola pública; en definitiva, aconseguir que la marca «Som Cooperativa» transmeti per si mateixa els nostres valors i trets d'identitat. Aquests i altres han estat els «mantres» que, durant aquesta època que descrivim, ens han fet dinamitzar moltes activitats per mostrar a la comunitat educativa i a la societat civil la feina que dia a dia es fa als nostres centres.

Una primera passa va ser la difusió del nostre model cooperatiu a través del programa Iniciatives als Instituts que organitzà el Consell de Mallorca, fins que les «incomprendibles retallades» donaren per liquidat aquest programa. Paral·lelament la UCTAIB, amb el suport de la Direcció General de Formació Professional, va editar el 2008 un DVD titulat *Com muntar una cooperativa*. També es va dur a terme, durant el temps que els recursos ho permeteren (any 2011), i gràcies a la Direcció General de Política Lingüística, l'edició de setze murals temàtics per evitar l'ús de barbarismes en català als centres escolars de la nostra comunitat autònoma. En la mateixa línia de visibilització de les nostres cooperatives d'ensenyament, durant una sèrie d'anys la sectorial va editar tríptics informatius dels serveis de cada escola: *El fulletó de matrícula*, *El teu fill a una cooperativa*, etc. En l'actualitat s'està elaborant un nou catàleg de cooperatives d'ensenyament i de treball.

Dins aquesta objectiu de mostrar la nostra feina, els grups intercooperatius que abans hem descrit ens han ofert per si mateixos la via perfecta per mostrar-la a tota la societat. N'és un exemple la feina del grup MUSICOOOP, que, en el moment en què es redactava aquest article, preparava el VI Concert Cooperatiu Solidari. Volem destacar l'èxit de totes les edicions d'aquest esdeveniment, que fins ara han estat les següents:

- I Concert Cooperatiu Solidari (Teatre Xesc Forteza, Palma)
- II Concert Cooperatiu Solidari (Conservatori de Música de Palma), a benefici de l'associació Debra
- III Concert Cooperatiu Solidari (Teatre Principal de Palma), a benefici de l'associació Down i Més
- IV Concert Cooperatiu Solidari (Teatre Principal de Palma), a benefici de l'associació UCTAIB
- V Concert Cooperatiu Solidari (Teatre Principal de Palma), a benefici de l'associació APNAB-Gaspar Hauser

La participació d'alumnes i cooperatives, que ha anat en augment des dels primer concert, en el qual participaren cinc cooperatives, fins a les previsibles deu del proper VI concert, evidencia l'èxit sense precedents d'aquesta iniciativa.

Un altre grup que ha treballat de valent és el EFCOOP, de professionals de l'educació física de les cooperatives, que des de 2009 ha organitzat cinc jornades intercooperatives dins la setmana de celebració del Dia Internacional del Cooperativisme, on més de 150 treballadors i socis de les nostres empreses docents gaudeixen d'un horabaixa practicant esports cooperatius. A més, des del curs 2010-2011, aquests docents de l'educació física han engegat un interessant projecte amb els alumnes de quatre cooperatives, en què durant una jornada practiquen esports no competitiu sense diferenciació per sexes, com el Korfball, el Kinball, Torre Pilota i tota una sèrie de pràctiques i jocs en els quals el més important és cooperar per assolir aquest objectiu. Durant el present curs ja s'han realitzat les IV Jornades, amb una participació de més de dos-cents cinquanta alumnes.

D'altra banda durant aquests anys el Grup INFOCOOP ha seguit treballant per difondre el programari lliure i la seva adaptació en el quefer diari dels nostres centres. Prova d'això és el seguiment del

programa Xarxipèlag, així com la dotació als nostres centres de tota la infraestructura necessària per poder optimitzar aquest programa. Un altre bon projecte va ser el de les Wiipissarres, subvencionat per la Direcció General de Recerca, Desenvolupament Tecnològic i Innovació del Govern de les Illes Balears, i que ha representat un important avenç en la generalització de pissarres digitals a les nostres cooperatives. Finalment, el grup ha organitzat tota una infraestructura dins les cooperatives associades al projecte Xarxipèlag, coordinat per Jaume Obrador. Aquest grup té previst presentar una ponència de treball al proper XVI Congrés de la UECOFE (Unión Española de Cooperativas de Enseñanza), que es durà a terme els propers dies 13, 14 i 15 d'octubre de 2014 a Sevilla.

El grup TEATRECOOP, en la seva curta existència, ens va fer gaudir el 2011 d'un impressionant *Flash Mob* a la plaça Major de Palma, en què participaren més de tres-cents alumnes de les cooperatives, i el 2012 d'un atractiu cercaviles per Palma, on es replegaren quasi un mil·lenar d'alumnes, docents i famílies de les cooperatives. Ambdues activitats es realitzaren per commemorar el Dia Mundial del Teatre. També volem destacar l'Acampada de Teatre, que alumnes de diverses cooperatives feren al final del curs 2011-2012 a la cooperativa CIDE.

SOLIDARITATCOOP, emparat pel principi cooperatiu de l'ACI (Aliança Cooperativa Internacional, Manchester, 1995) anomenat «Interès per la comunitat», ha donat suport a distints projectes solidaris en alguns països empobrits i ha dinamitzat, juntament amb la Sectorial d'Ensenyament, projectes com el Banc d'Aliments, les Motxilles Solidàries, etc.

El grup de DIRECCIÓ PEDAGÒGICA, durant el curs escolar 2013-2014, ha posat en marxa una iniciativa per fomentar un dels trets d'identitat més valuosos de les cooperatives, la creació artística.

4. CREACIÓ ARTÍSTICA

L'activitat artística ha de possibilitar experiències d'aprenentatge que ajudin els nins i les nines a madurar les seves pròpies maneres d'expressió i a desenvolupar el seu sentit creador, i que els motivin vers la flexibilitat, l'originalitat, la independència, la crítica i l'autocrítica. El treball en grup i la cooperació facilitarà la convivència entre les individualitats i ajudarà a acceptar les seves diferències.

La seva plasmació ha estat la celebració del primer Certamen Literari de les Cooperatives d'Ensenyament, en el qual, a més d'un important nombre de participants en totes les categories, s'ha demostrat l'alt nivell dels escriptors novells que hi ha a les nostres aules. A més a més, també hem participat en els Jocs Florals de Catalunya, on dos alumnes de la cooperativa Es Lledoner foren guardonats: el segon premi de Prosa del primer cicle de primària i l'accèsit de primer cicle d'ESO.

No volem deixar d'esmentar la feina silenciosa i constant del grup GERÈNCIACOOP, que amb la seva tasca diària aconseguix que les nostres empreses siguin cada dia més sòlides, solvents i que tinguin més expectatives de futur.

Com ja haureu vist la feina dels grups intercooperatius ha estat molt important i d'una gran vàlua per aconseguir la visibilitat del nostre moviment. Però la feina coordinada de totes les cooperatives i de la

pròpia Sectorial d'Ensenyament de la UCTAIB ha donat com a fruit la realització d'una jornada cada any d'ençà de la celebració del nostre I Congrés de Cooperatives d'Ensenyament, celebrat a Sant Honorat (Algaida) el 25 de gener de 2008. A continuació us detallam quines han estat aquestes jornades:

- Curs 2009-2010: Jornada per l'èxit escolar. Reunides el mes de febrer de 2010, les cooperatives participants aprovaren, després d'un interessant debat, la declaració sobre l'èxit escolar de les cooperatives d'ensenyament al Centre de Cultura «Sa Nostra» de Palma.
- Curs 2010-2011: Jornada d'innovació educativa de les cooperatives d'ensenyament. Realitzada el mes de març de 2011 a l'edifici de sa Riera (UIB), amb el suport de l'ICE, les cooperatives participants mostraren a tota la comunitat escolar les seves experiències i els seus projectes més interessants.
- Curs 2011-2012: Jornada d'educació infantil de les cooperatives d'ensenyament. Realitzada el mes de maig de 2012 a Porreres, amb la participació de la totalitat de cooperatives d'aquest nivell i amb l'assistència de quasi un mil·lenar de persones.
- Curs 2013-2014: Jornada d'orientació professional: les cooperatives pel teu futur. Realitzada el mes de maig de 2014 a la cooperativa del CIDE, més de vint-i-dos estands mostraren tota l'oferta formativa i professional de les cooperatives de treball. Hi passaren prop de mil alumnes dels nostres i altres centres educatius de Mallorca.

Finalment consideram que la nostra presència és cada dia més notable, afavorida especialment per la nostra pàgina web i per la contínua presència dins les xarxes socials a través de Facebook i twitter. Ens resta molta feina per fer, en som ben conscients. Però estam segurs que, de cada dia més, la marca «Som Cooperativa» transmet a la societat un clar missatge d'ensenyament de qualitat.

5. OBRINT LES ESTRUCTURES A ALTRES ÀMBITS. LA NOSTRA MIRADA A L'EXTERIOR

Fins al curs 2010-2011, la sectorial estava representada a l'àmbit de les cooperatives de treball per COCETA (Confederación Española de Cooperativas de Trabajo Asociado). Va ser durant aquest curs escolar que la nostra Sectorial d'Ensenyament va passar a ser membre de ple dret de la UECOE (Unión Española de Cooperativas de Enseñanza). El curs següent, aprofitant que el 2012 va ser declarat per l'ONU Any Internacional del Cooperativisme, es va crear la Federació de Cooperatives de les Illes Balears, a la qual, evidentment, està integrada la nostra sectorial. Durant el curs 2012-2013 la UECOE i, com és obvi, la Sectorial d'Ensenyament de la UCTAIB, es varen associar a FED-ACES, organització empresarial representativa de les cooperatives d'ensenyament de l'Estat espanyol, la qual ha negociat i signat per primera vegada el conveni col·lectiu d'ensenyament concertat; la seva actuació va ser decisiva en la mesa de negociació del VI Conveni col·lectiu.

Aprendre d'altres experiències cooperatives, especialment de l'Estat espanyol i de França, ha motivat sempre la sectorial i totes les cooperatives a participar en viatges dels quals s'han tret

interessants conclusions, aprenentatges de qualitat i projectes de futur. Així mateix, la participació en els congressos de la UECOFE ens ha obert els ulls a noves experiències i relacions que enriqueixen sempre la nostra tasca diària. Durant aquests anys volem destacar la participació en els següents esdeveniments fora de la nostra comunitat autònoma.

- Curs 2008-2009. Participació com a observadors en el XIII Congrés de la UECOFE, celebrat a Gijón (Astúries)
- Curs 2010-2011. Participació com a membres de ple dret al XIV Congrés de la UECOFE, celebrat a Múrcia.
- Curs 2010-2011. Participació com a ponents a les jornades cooperatives realitzades a Prada, organitzades per la Fundació Roca i Galès
- Curs 2011-2012. Organització i participació d'un viatge cooperatiu per visitar el Grup Mondragon (Euskadi)
- Curs 2012-2013. Participació com a membres de ple dret al XV Congrés de la UECOFE celebrat a Sanxenxo (Galícia)
- Curs 2013-2014. Organització i participació d'un viatge cooperatiu per visitar el Grupo Gredos San Diego (Madrid)

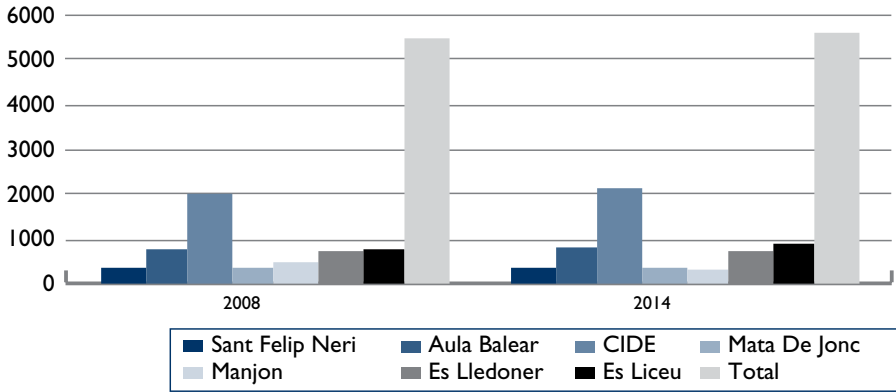
6. LA REALITAT DE LES NOSTRES COOPERATIVES D'ENSENYAMENT

Al resum introductori de l'article de l'Anuari de 2008 ens presentàvem quinze cooperatives d'ensenyament associades a la nostra sectorial. Aquest apartat pretén posar en relleu com hem anat creixent durant aquest temps. Amb aquests gràfics volem, sobretot, deixar clar que el moviment cooperatiu ha augmentat de forma significativa durant el període que va des de 2008 fins a 2014. Podem dir, amb orgull, que hem augmentat força, en nombre de cooperatives i en nombre d'alumnes als quals oferim els nostres serveis. Volem destacar també l'ampliació a altres nivells educatius en què l'any 2008 no estàvem presents —o en què si ho estàvem era de forma molt minoritària— com també la nostra aposta en altres tipus d'ensenyament, com ara les escoles de música i de formació de persones adultes.

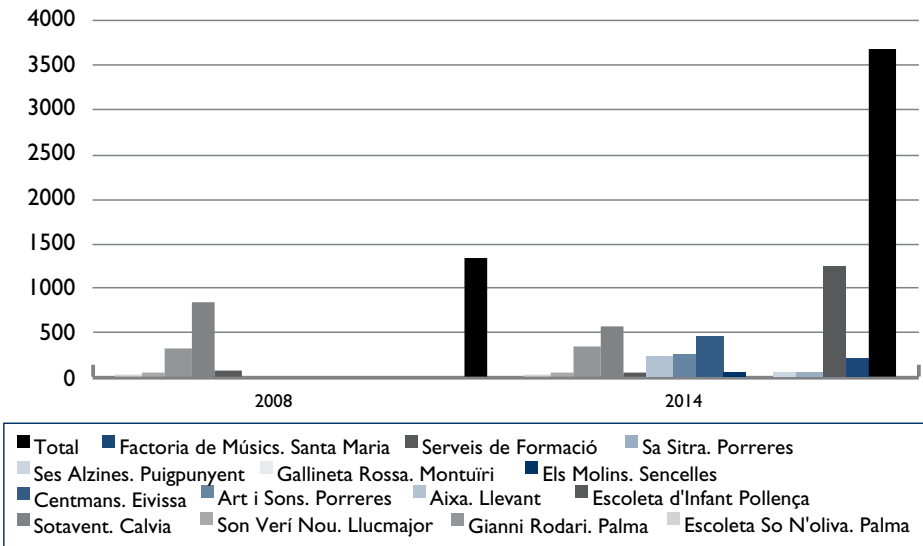
Tot seguit, doncs, us presentam una sèrie de gràfics comparatius de distints àmbits que consideram importants. Les dades pertanyen a 2008 i a 2014, perquè observeu de manera real i objectiva el nostre creixement com a sectorial.

En termes generals, es pot observar la consolidació de les cooperatives que estan en règim de concert i un augment del nombre d'alumnes, motivat per l'increment d'unitats concertades en nivells com els cicles formatius de grau mitjà, PQPI i mòduls voluntaris.

GRÀFIC 1: COMPARATIVA NOMBRE D'ALUMNES COOPERATIVES D'ENSENYAMENT CONCERTADES 2008-2014

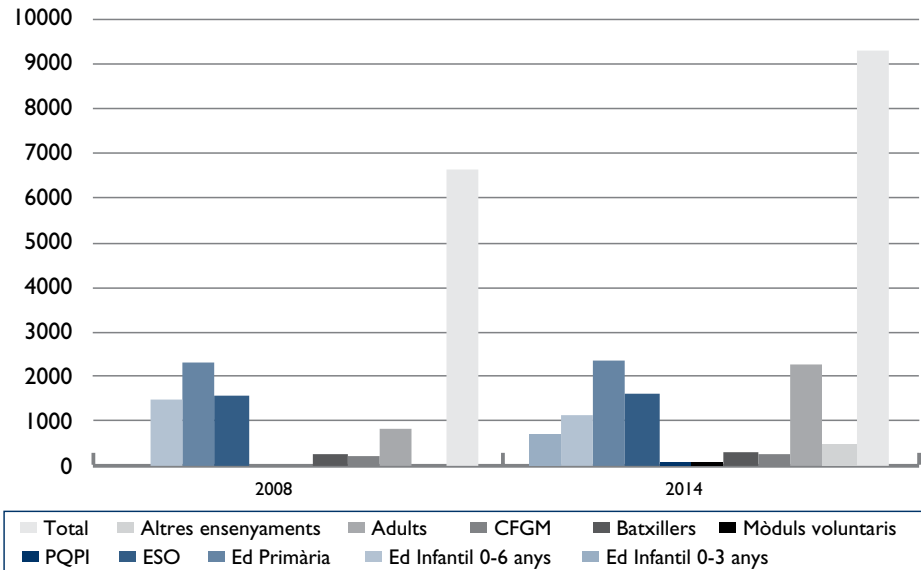

GRÀFIC 2: COMPARATIVA NOMBRE D'ALUMNES COOPERATIVES D'ENSENYAMENT PRIVADES 2008-2014

La feina d'aquests anys de la UCTAIB per aconseguir que les escoletes municipals amb gestió externa anàs a mans de cooperatives, d'una banda, i la creació de noves cooperatives d'ensenyament dedicades a la formació permanent d'adults i d'escoles de música, de l'altra, justifica l'extraordinari augment d'aquestes especialitats dins la nostra sectorial. Hem passat de cinc a catorze cooperatives, la qual cosa, com és lògic, s'ha traduït en un augment del nombre d'alumnes que quasi triplica el de 2008. La quantitat de columnes a zero de moltes cooperatives l'any 2008 s'explica pel que hem exposat abans.

GRÀFIC 3: COMPARATIVA NOMBRE D'ALUMNES COOPERATIVES D'ENSENYAMENT PER NIVELLS 2008-2014

Aquí podem observar que, en nombres absoluts i per nivells educatius, les cooperatives d'ensenyament han augmentat de forma significativa el seu alumnat, la qual cosa és un estímul per treballar de valent i amb més intensitat de cara al futur.

7. EN DEFENSA DELS NOSTRESTRETS D'IDENTITAT. APOSTANT PER UN PACTE PER L'EDUCACIÓ, A FAVOR DE LA LLENGUA CATALANA I L'APRENTATGE DE LLENGÜES ESTRANGERES

Les cooperatives d'ensenyament, tal com ja hem comentat més amunt, aprovarem els nostres trets d'identitat en el I Congrés de Cooperatives d'Ensenyament, realitzat el 25 de gener de 2008 a Sant Honorat (Algaida), amb l'esperit de lluitar per una ensenyança de qualitat. Des d'aquella fita històrica per a les cooperatives, la sectorial sempre ha treballat per aconseguir aquest objectiu. Prova d'això són les distintes accions que al llarg d'aquests anys hem anat duent a terme, de les quals volem destacar les següents:

- Curs 2009-2010. Aportacions de la Sectorial d'Ensenyament al Pacte per l'Educació a l'Estat espanyol.
- Curs 2010-2011. Signatura per part de la Sectorial de la Declaració en defensa d'escola de país.

- Curs 2010-2011. Participació de les cooperatives d'ensenyament, representades per la Sra. Jacqueline Cardell, al Fòrum de reflexió sobre l'escola pública i concertada organitzat per la Conselleria d'Educació i Cultura.
- Curs 2011-2012. Inici de relacions amb el cercle d'educació per tal de poder integrar-nos en la Plataforma per l'Educació.
- Curs 2013-2014. Participació com a membre actiu del GTU (Grup de Treball Unitari de la Comunitat Educativa), per elaborar la Declaració en Defensa de l'Educació.

Pel que fa a aquest darrer curs 2013-2014, es podria qualificar amb molts adjectius. Nosaltres, les cooperatives, el definiríem com complicat. Complicat per la falta de consens. Complicat per l'agressió a la llengua catalana i a la nostra cultura en general. Complicat per la manca d'un model progressiu a l'hora d'implantar una llengua estrangera dins les nostres aules. Complicat pel que han representat, dins les nostres empreses cooperatives i els claustres escolars, les accions unilaterals de l'administració. Complicat per com ha afectat el conflicte educatiu, amb la vaga general com a màxim exponent, en el nostre alumnat i en les seves famílies, etc.

És veritat que aquest curs no ha estat fàcil ni normal, però els fonaments de les cooperatives són forts i difícils de fer trontollar. Per això seguirem lluitant en defensa d'un ensenyament de qualitat i per tots els nostres trets d'identitat, els quals, amb relació amb l'actual situació, tot seguit us exposam:

2. Llengua catalana

La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és la llengua vehicular d'ensenyament i d'aprenentatge als nostres centres. Les escoles cooperatives assumeixen que la llengua catalana s'ha d'emprar habitualment a tots els contextos del centre, és a dir, com a eina bàsica de relació entre tots els membres de la comunitat educativa, en la gestió i en les comunicacions externes.

Un altre objectiu és potenciar i crear situacions en què s'usi més enllà del recinte escolar (barri, famílies, oci...) amb la intenció de posar-la al mateix nivell que la resta de llengües d'àmbits europeus.

3. Aprenentatge d'altres llengües

Les cooperatives d'ensenyament aposten per una orientació oberta al món. Els nostres centres preparen un alumnat que estima la seva terra però que, a més, sap estimar i respectar altres indrets i cultures. Per això les cooperatives treballen per millorar el domini d'altres llengües.

5. Arrelament a la nostra cultura

Les cooperatives d'ensenyament tenen una vocació d'arrelament a la cultura i els trets d'identitat propis de les Illes Balears; per això, fomenten el coneixement de les tradicions i dels costums propis, i motiven l'aprenentatge per avançar cap a la plena integració social i cultural.

8. EL NOSTRE FUTUR

El nostre futur ha d'anar encaminat a visualitzar l'existència d'una oferta diferent a la tradicional, que ha de tenir com a objectiu col·laborar en el progrés de l'educació de les Illes Balears i millorar la qualitat de l'ensenyament, tot oferint una opció distinta a la pública i la privada concertada, en què els professionals de les cooperatives es troben prou compromesos, a partir de la dualitat soci d'empresa cooperativa / treballador.

Entenem que l'educació suposa una visió del món, de la persona i de la vida. Per això hem d'avançar cap a un ensenyament personalitzat, tenint en compte les particularitats de cada alumne i aprofitant al màxim els diferents projectes que sorgeixin a través de la intercooperació.

El nostre tarannà democràtic és prou obert i treballa per una educació per a la igualtat que ajudi a compensar les desigualtats socials, tot fent una escola inclusiva, no selectiva ni competitiva, tractant cada alumne en la seva diversitat i aprofitant les seves oportunitats, assumint la complexitat imperant a l'aula i desenvolupant una tasca educativa que amplii els drets de tots els alumnes.

Les cooperatives han de treballar la innovació a través de la creativitat, l'autoreflexió i la coresponsabilitat, a fi de poder complir la seva funció educativa i, alhora, difondre el treball en equip.

El model de gestió democràtica —un soci un vot—, l'obertura a la participació de les famílies en el procés educatiu dels seus fills i la transparència són altres indicadors que s'han de reflectir en el projecte educatiu i de gestió de cada cooperativa, i que han de plasmar de manera autònoma davant la societat. L'escola no només ha de ser una font de coneixements; ha de voler també ser generadora de ciutadans compromesos amb la seva llengua, el seu entorn i el seu patrimoni, i ha de preparar a la vegada l'alumnat per a la seva inserció en la vida adulta, social i professional. I tot això tenint molta de cura a treballar valors tan importants com la convivència, la pau, la solidaritat i la tolerància.

Altres factors que s'han de ressenyar són la formació permanent, no només com a professionals de l'educació també com a socis cooperativistes. Aquesta dualitat ve marcada per l'exigència de la societat de ser empreses competitives i pels canvis continus que s'hi produeixen, els quals succeeixen de forma vertiginosa i que obliguen, individualment i col·lectiva, a demostrar la seva capacitat per millorar l'educació del alumnes i la gestió empresarial per oferir un ensenyament de qualitat.

Aquest eixos són ben visibles en totes les cooperatives d'ensenyament de les Illes Balears i s'aniran enfortint amb l'aparició de grups intercooperatius, els quals, com ha quedat palès al llarg d'aquesta exposició, dinamitzen i donen suport a les diferents accions que impulsen les cooperatives per poder visualitzar un model distint i alternatiu a l'actual. El treball cap a la incorporació d'una tercera llengua, de forma progressiva i amb professorat qualificat, la implantació de les noves tecnologies com a eines educatives de futur i el camí obert per aconseguir una formació professional arrelada a les necessitats de la nostra societat, són alguns dels reptes amb els quals hem començat a treballar, sense perdre mai de vista la visualització del model cooperatiu com a alternativa d'empresa autogestionada pels treballadors mateixos però amb valors i principis que es distingeixen dels convencionals.

El camí és llarg i difícil, no cal dir-ho. En general encara no es coneix prou l'empresa cooperativa, per bé que es tracta d'un model que ha de donar més sostenibilitat a una societat necessitada de valors. En aquest sentit, un dels grans objectius a aconseguir és un pacte social i polític per a l'educació, per a la millora i l'estabilitat del sistema educatiu, en què les cooperatives han de treballar de valent i aportar les seves diferències però caminant alhora cap a un consens que desenvolupi una escola d'èxit, en què la participació de la comunitat educativa sigui prou important per definir l'ensenyament i la societat que volem, sense necessitat d'estar sotmesos a les variants conjuntures que comporten els canvis polítics.

(Assessorament lingüístic: Miquel À. Lladó Ribas)